

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Podsumowanie programu

LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944 r.

Stowarzyszenie
Pamięci

Powstania
Warszawskiego
1944

Warszawa * Muzeum Niepodległości * 14 lutego 2015r.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Program

„LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944”

Kontakt 601 388 970 A. Dobiecki

Podsumowanie cyklu

Program spotkania w dniu 14. lutego 2015 r.

13.00 – 16.30

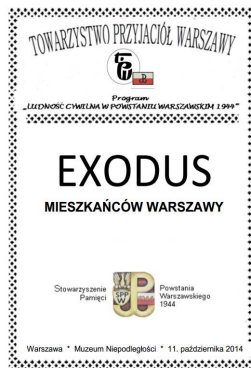
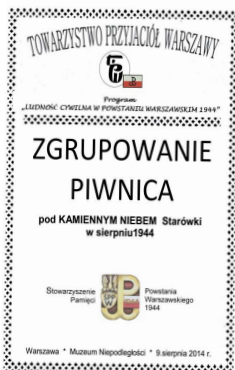
spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

W TEJ OSTATNIEJ SESJI PROGRAMU, UDZIAŁ WEZMĄ ŚWIADKOWIE HISTORII, PRELEGENCI MODERATORZY I ORGANIZATORZY IMPREZ ODBITYCH PRZEZ NAS NA PRZESTRZENI OSTATNICH 7 MIESIĘCY JUBILEUSZOWEGO SIEDMDZIESIĄTEGO ROKU PAMIĘCI POWSTANIA WARSZAWSKIEGO.

Podczas spotkania:

po przywitaniu uczestników przez Organizatorów

- przypomnimy treści 7 SPOTKAŃ HISTORYCZNYCH
- medialnie zilustrujemy wspomnienia
- porozmawiamy ze Świadkami Historii
- przypomnimy parę warszawskich piosenek
- podziękujemy Państwu za udział, cierpliwość i wsparcie

Drodzy Przyjaciele Warszawy!

Z naszym Programem poświęconym losom mieszkańców okupacyjnej Warszawy dotarliśmy do końca. W sumie wzięło w nim udział **ponad 900 osób**.

Cykl siedmiu SPOTKAŃ HISTORYCZNYCH i związanych z nimi wizji lokalnych, spacerów i wycieczek ułatwił Państwu przypomnienie sobie, w kolejności zdarzeń, eksterminację inteligencji, gestapowski i enkawudowski terror, zagładę miasta, exodus ludności i jej powroty.

Staraliśmy się w logiczny i uporządkowany sposób przedstawić wspomnienia, fotografie, filmy i inne dokumenty. O Powstaniu na Starym Mieście opowiedzieliśmy w sierpniu, o przebiciu do Śródmieścia - we wrześniu, o exodusie w październiku, o terrorze w rocznicę stanu wojennego, a o powrotach w rocznicę wygonienia Niemców z ruin miasta.

W każdym z tych spotkań, rozpoczynanych sesją w Muzeum Niepodległości w Warszawie uczestniczyli ŚWIADKOWIE HISTORII oraz prelegenci i przewodnicy TPW. Każde było uzupełnione wizjami terenowymi, z których dwie odbyto autokarami. Przeciętna frekwencja na spotkaniach wynosiła 100 - 120 słuchaczy.

Szczególnie cieszy nas fakt, że w spotkaniach brała udział młodzież z warszawskich szkół wraz z nauczycielami, którzy doceniając znaczenie spotkań poświęcali swój prywatny czas, aby ich podopieczni zdobyli wiedzę, której nie mogą osiągnąć podczas realizacji podstawy programowej w szkole.

Serdecznie dziękuję w imieniu Zarządu Głównego TPW wszystkim uczestnikom Programu za udział. Dziękuję Zarządowi Stowarzyszenia Pamięci Powstania Warszawskiego 1944 r. za współpracę merytoryczną oraz naszym członkom za zorganizowanie SPOTKAŃ i poprowadzenie wycieczek i spacerów.

Do zobaczenia na następnych imprezach TPW.

Beata MICHAŁEC
Prezes
Zarządu Głównego
Towarzystwa
Przyjaciół Warszawy

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Program

„LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944”
Kontakt 601 388 970 A.Dobiecki

Od Autora Programu

Fakt, że doczekaliśmy się po siedemdziesięciu latach coraz to głośniejszego domagania się informacji o losach cywilnej ludności Powstańczej Warszawy – skłonił nas do zaproponowania Państwu uczestnictwa w programie, który przypomni losy warszawiaków podczas wojny i po niej w czasach terroru sowieckiego.

Począwszy od pierwszego spotkania poświęconego zamordowanym w Palmirach i zamęczonym w katowniach Gestapo na Szucha, Pawiaku i w Oświęcimiu, poprzez pięć kolejnych przypominających o losach warszawiaków podczas Powstania i Exodusu, do siódmego opowiadającego o radości powrotów i satysfakcji z odbudowy – staraliśmy się przypomnieć Państwu o powoli zapominanych czasach i ludziach, którym zawdzięczamy odrodzenie się naszego miasta z mogił, gruzów i popiołów.

Siedem SPOTKAŃ HISTORYCZNYCH z udziałem ŚWIADKÓW HISTORII, tyleż dyskusji i wizji terenowych - zajęło nam ponad połowę jubileuszowego, siedemdziesiątego roku pamięci o tamtych czasach. Czy to dobrze? Czy było warto? Odpowiedzcie sobie Państwo sami.

Dla mnie, widok wypełnionej po brzegi Sali Muzeum Niepodległości, pełne autokary na wizjach i różnorodność wieku uczestników programu - dały jednoznaczną odpowiedź pozytywną oraz olbrzymią satysfakcję.

Dlatego też chciałem serdecznie podziękować wszystkim Tym. Którzy wraz ze mną Program „**LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944**” doprowadzili do końca. Dziękuję „Świadkom Historii”, prelegentom, członkom TPW z Oddziałów Akademickiego i KORT oraz osobom i firmom wspierającym program, a głównie pracownikom Muzeum Niepodległości, oraz firmie COMplot, dzięki której zostały wydrukowane niniejsze Zeszyty. Bez Was nie udałooby się w pełni osiągnąć założonego celu.

Augustyn DOBIECKI
TPW, SPPW 1944

Sesja nr 1

Cykl SPOTKAŃ HISTORYCZNYCH programu „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944”

rozpoczęliśmy 5. lipca 2014 r. od przypomnienia początku okupacji niemieckiej, czyli okresu, w którym nastąpiły pierwsze prześladowania mieszkańców Warszawy, pierwsze egzekucje i pierwsze próby oporu. Na sesji p.t. **AKCJA AB**, Maciej Janaszek – Seydlitz, prezes Stowarzyszenia Pamięci Powstania Warszawskiego 1944 r. przypomniał o dwu niemieckich akcjach unicestwiania warszawskiej inteligencji, o masowych mordach i publicznych egzekucjach m.in. w Wawrze i Palmirach oraz o gestapowskich miejscach kaźni. Podczas wizji lokalnej na Muranowie, odwiedziliśmy Muzeum Pawiaka.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Program „LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944”

AKCJA AB

Intelligenzaktion i Ausserordentliche Befriedungsaktion – AB
niemieckie akcje unicestwiania polskiej inteligencji na początku II. wojny światowej

Stowarzyszenie Pamięci SPP W Powstania Warszawskiego 1944

Warszawa * Muzeum Niepodległości * 5. lipca 2014 r.

Program spotkania

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- Otwarcie cyklu Spotkań Historycznych przez p. Beatę MICHAŁEC - Prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy;
- Wprowadzenie do tematu przez p. Macieja JANASZKA – SEYDLITZ - Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Pamięci Powstania Warszawskiego 1944;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 15.30

przejście na Pawiak, z przewodnikami TPW, szlakiem warszawiaków przewożonych z Centrali Gestapo przy ul. Szucha;

15.30 –17.00

spotkanie w Muzeum Więzienia „Pawiak”. Zwiedzanie ekspozycji, podsumowanie SPOTKANIA.

W SPOTKANIU wzięło udział 112 osób.

Prezes TPW p. Beata Michalec otwiera Sesję nr 1 Programu Muzeum Niepodległości 5 lipca 2014 r.

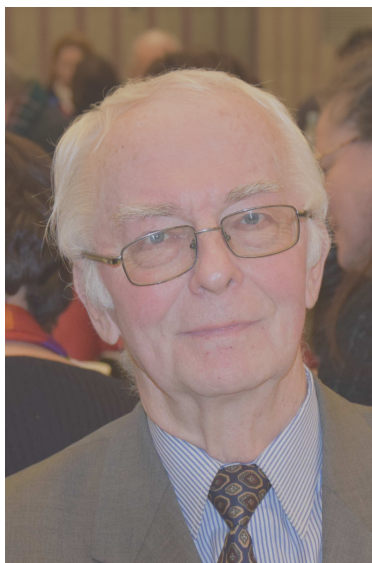

Grażyna Pielą – przewodnik jednej z grup na trasie spaceru przy Reducie Matki Boskiej

Część praktyczna SPOTKANIA – zwiedzanie Muzeum Pawiaka

Nasi moderаторzy

Maciej JANASZEK-SEYDLITZ – prezes Stowarzyszenia Pamięci Powstania Warszawskiego 1944. (którego statutowym celem działalności jest kultywowanie tradycji bohaterskiego zrywu powstańców, oraz patriotyczne wychowanie młodzieży).

Jest autorem publikacji związanych z II Wojną Światową.

Jego ojciec ppłk dypl. Wacław Janaszek ps. „Bolek” całe życie poświęcił służbie ojczyźnie, saper, oficer AK, uczestnik Powstania, szef sztabu Zgrupowania AK „Radosław”, bestialsko zamordowany 27 września 1944 r. w szpitalu na Powiślu przy ul. Drewnianej, to najlepszy wzór patriotyzmu, miłości ojczyzny i tradycji narodowych

Janusz OWSIANY – inżynier elektronik, absolwent Politechniki Warszawskiej, przewodnik warszawski, varsavianista, miłośnik Pragi, prezes Stowarzyszenia „Monopol Warszawski”. Po studiach osiadł na Pradze, gdzie mieszka i pracuje niemal pół wieku. Znamca Pragi, jej historii, obrońca zabytków, gorący zwolennik zachowania jej odmienności i specyfiki. Stowarzyszenie „Monopol Warszawski” stawia sobie za cel rewitalizację zabytków Pragi, ochronę wszelkich pamiątek historycznych, często pozbawionych swoich właścicieli, jak również obiektów i terenów pofabrycznych, oraz mienia należącego do Żydów. Prowadził sesję nr 2 poświęconą życiu pod KAMIENNYM NIEBEM Starówki.

Sesja nr **2**

Drugie Spotkanie, o nazwie, **KAMIENNE NIEBO** odbyte 9 sierpnia, było hołdem oddanym bohaterskim mieszkańcom Starego Miasta, którzy przetrwali sierpień 1944 pod gruzami swoich domów;

Tytuł zeszytu, który otrzymali uczestnicy sesji jest inny niż tytuł Spotkania, ponieważ chcieliśmy podkreślić wagę i rolę, jaką w Powstaniu odegrała ludność cywilna, przez większość czasu przebywająca wtedy w piwnicach. Było to największe i najliczniejsze, ponoszące największe straty „Zgrupowanie” uczestników Powstania. Podczas wizji terenowej odwiedziliśmy Starówkę, a nasi przewodnicy i ŚWIADKOWIE HISTORII opowiedzieli o tamtych dniach m. in. p. Teresa KOPYCIŃSKA o tym jak przeżyła na Rynku a p. Janusz WAŁKUSKI o tym jak jechał na zdobycznym „czołgu”.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Program
„LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944”

ZGRUPOWANIE PIWNICA

pod **KAMIENNYM NIEBEM** Starówki
w sierpniu 1944

Stowarzyszenie Pamięci Powstania Warszawskiego 1944

Warszawa * Muzeum Niepodległości * 9.sierpnia 2014 r.

Program spotkania

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości;

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu przez świadków historii;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 16.00

Spacer historyczno – edukacyjny z przewodnikami TPW, ulicami i podziemiami powstańczego Starego Miasta z zakończeniem w jednej z jego piwnic;

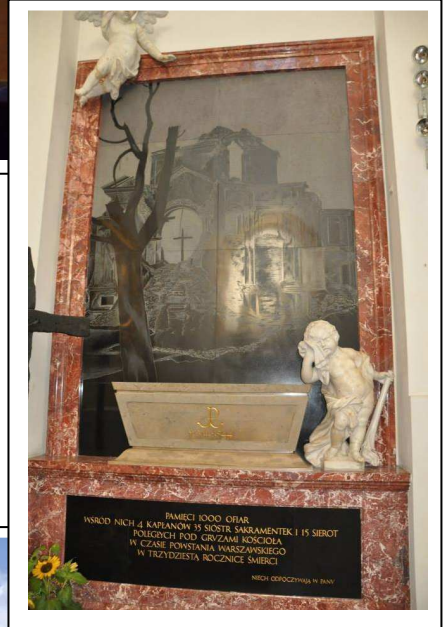
16.00 –17.00

podsumowanie imprezy w staromiejskiej piwnicy kawiarni Honoratka w Domu Rdzemiostła przy ul. Miodowej 14, przy udziale prelegentów oraz członków Towarzystwa Przyjaciół Warszawy z Oddziałów Akademickiego i KORT (Klub Organizatorów Ruchu Turystycznego).

W SPOTKANIU wzięło udział 108 osób.

Poniżej: Tablica pamiątkowa w kościele Sakramentek ku czci 1000 ofiar Powstania, w tym 35 sióstr pod gruzami kościoła w czasie niemieckiego nalotu 31 sierpnia 1944 r.

Świadkowie historii: Teresa Kopycińska, Irma Mierosławska, Janusz Wałkuski, Augustyn Dobiecki opowiadają o życiu pod Kamiennym Niebem Starówki w rozmowie z prowadzącym Sesję nr 2 Januszem Owsianym.

Poniżej: Elżbieta Zatorowska prowadzi grupę w czasie wizji lokalnej Starówki na placu Krasieńskich

Elżbieta Zatorowska przy kanale na placu Kraśińskich, oraz w piwnicach kościoła Sakramentek

Franciszek Trynka z grupą na trasie spaceru

Elżbieta Zatorowska przy pomniku ofiar wybuchu czołgu-pułapki na ul. Kilińskiego

Przedstawiamy naszych Świadców Historii

Ważnym elementem każdej sesji, podnoszącym wiarygodność spotkań, była obecność Świadców Historii. Oto ich sylwetki.

Teresa KOPYCIŃSKA (z domu Wysocka)

– urodzona warszawianka przeżyła wojnę i Powstanie na Starówce, mieszkała cały sierpień w piwnicy kamienicy przy Rynku Starego Miasta. Po zakończeniu walk powstańczych przeżyła exodus ludności wraz z tysiącami warszawiaków zmuszonych przez hitlerowców do opuszczenia swoich domów.

Przeszła z rodzicami do obozu Dulag 121 do Pruszkowa, skąd została wywieziona transportem docelowo do Generalnej Guberni. Podczas postoju pociągu pod Radomiem udało się uciec całej rodzinie. Pod opieką mieszkańców Radomia i okolicznych wiosek szczęśliwie przeżyli do końca wojny. Dziś jest mieszkanką Ursynowa.

Janusz WAŁKUSKI to niezwykle świadek historii.

Urodzony na Woli, Powstanie przeżył na Starym Mieście. Miał wtedy 10 lat. Jest świadkiem zdarzenia, które z pełnego euforii, w jednej chwili przeistoczyło się w najtragiczniejsze przeżycie powstańczej Starówki. Wśród wiwatujących tłumów, jechał na zdobycznym czołgu-pułapce pamiętnego 13 sierpnia. Oparzony gorącym elementem silnika spadł i ponownie już nie wsiadł. Inni zajęli jego miejsce. To uratowało mu życie, ponieważ po skręceniu z Podwala w ul. Kilińskiego czołg wybuchł.

Swoje wojenne przeżycia kultywuje i upowszechnia na wiele sposobów. Maluje obrazy, które nazwał Czarną Serią (używa tylko czerni i bieli). Jest znawcą, modelarzem i kolekcjonerem sprzętu wojskowego biorącego udział w Powstaniu, co robi w celu wykazania dysproporcji uzbrojenia, jakim dysponowali Niemcy, a jakim Powstańcy. Swoje przeżycia opisuje, oraz ilustruje własnymi zdjęciami i rysunkami. Swoje modele i obrazy wielokrotnie przedstawiał na wystawach. W 2014 r. w Noc Muzeów jego wystawa miała miejsce w siedzibie Muzeum Warszawskiego Przedsiębiorstwa Geodezyjnego przy ul. Nowy Świat 2, którego był pracownikiem (zdjęcie obok).

Sesja nr **3**

W trzecim Spotkaniu, pt. **PRZEMARSZ PRZEZ PIEKŁO**, odbyтым 2 razy: 6 i 13 września, przypomnieliśmy o nieudanej próbie przeprowadzenia mieszkańców Starówki do Śródmieścia oraz o codziennym życiu „ludności cywilnej w Powstaniu Warszawskim’ 44”. Na wykładzie płk Tadeusza Filipkowskiego poznaliśmy struktury Polskiego Państwa Podziemnego i jego działalność podczas okupacji.

Na wizji terenowej przeszliśmy szlakiem przebicia się żołnierzy „Zośki” przez Ogród Saski. Odwiedziliśmy także Fundację PPP w słynnej PAST-cie i obejrżeli film o PPP.

Program spotkania

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu przez świadków historii;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 16.00

Spacer historyczno – edukacyjny z przewodnikami TPW, szlakiem przebicia się przez Ogród Saski żołnierzy z Batalionu Zośka, z zakończeniem w budynku dawnej PAST-y, będącego obecnie we władaniu Fundacji POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO.

16.00 –17.00

podsumowanie imprezy w lokalach Fundacji PPP w budynku PAST-y przy ul. Zielnej pokazem filmowym.

W Spotkaniu uczestniczyło ponad 100 osób.

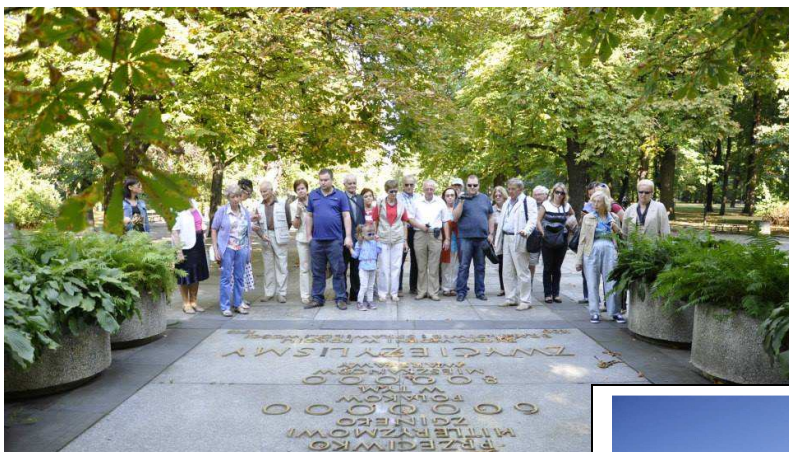
Jak zawsze pełna sala w oczekiwaniu na rozpoczęcie sesji

Grażyna Pielak
-
przewodnik
sugestywny

Franciszek
Trynka
na trasie, którą
przebili się
żołnierze
„Zośki”

PAST-a; zakończenie sesji, film i panorama centrum stolicy z tarasu

Przedstawiamy naszych Świadków Historii

Tadeusz FILIPKOWSKI – warszawiak, urodzony w klinice na Marszałkowskiej 43. W czasie Powstania miał 13 lat. Należał do Szarych Szeregów, pion Zawiszacy. Mimo powojennych awansów do stopnia podpułkownika, najbardziej ceni sobie ten pierwszy – szeregowego AK. Po Powstaniu dotarł w kieleckie do Mstyczowa pow. Jędrzejów, gdzie przebywał do końca wojny. Do Warszawy powrócił już w lutym 1945 r. Jest miłośnikiem Warszawy. Zalicza się do najstarszych przewodników miejskich, którym jest od 1950 roku.

Od 25 lat aktywnie działa w organizacjach kombatanckich, których celem jest kultywowanie pamięci o fenomenie okresu wojny, jakim było Polskie Państwo Podziemne, oraz jego zbrojna formacja Armia Krajowa. Jest członkiem prezydium i rzecznikiem prasowym Światowego Związku Armii Krajowej. Pełni funkcję prezesa Fundacji Filmowej Armii Krajowej, jest współtwórcą filmu o Polskim Państwie Podziemnym, praz producentem 29 filmów o AK.

Augustyn DOBIECKI (ks.Jacek) warszawiak z Miedzianej, podczas wrześniowej ewakuacji zdobyty w Równem przez Rosjan, po powrocie przez Lwów mieszkał w Alejach naprzeciw CDT, w domu spalonym trzeciego dnia Powstania przez niemieckie czołgi. Reprezentant ludności cywilnej Powstania. Świadek historii mający za sobą m. in wydobycie się z łapanki, gaszenie pożarów i wędrówki piwnicznymi szlakami Powstania, przejście przez Pruszków oraz styczniowy powrót przez Świder po lodzie, a następnie aktywny udział w odbudowie najpierw rękami, a po studiach swoimi projektami ulic, tramwajów i...pierwszej linii metra.

Miłośnik Warszawskich wąskotorowych Kolei Dojazdowych. Tych nieistniejących już ciuchci - tak wielce zasłużonych podczas okupacji, gdy woziły „szmuglerską brać” do Karczewa, Radzymina, Jabłonny czy Grójca - po żywność jednocześnie zawożąc na wieś węgiel iemisariuszy AK ubranych w kolejarskie mundury.

Jeden z najstarszych stażem warszawskich przewodników (1952) i działaczy PTTK oraz TPW i SPPW 1944.

Autor i reżyser niniejszego Programu.

Sesja nr **4**

Czwarte spotkanie, pt. EXODUS było poświęcone wygnaniu oraz tułaczce warszawiaków, którą zgotowali nam niemieccy okupanci.

Odbyło się w trzech miejscach oraz dwóch terminach: 21.IX i 11.X. Wizje lokalne przeprowadzono czterema autobusami na trasie wzdłuż obozów przejściowych i cmentarzy, do Muzeum „Dulag 121” w Pruszkowie. Na terenie obozu i na cmentarzach zapaliliśmy „światła pamięci”. Sesje wraz z wykładem i prezentacją odbyły się w Urzędzie Dzielnicy Ursynów (dla słuchaczy Wolnego Uniwersytetu Ursynowa), w Muzeum Niepodległości oraz na specjalnej wizji zorganizowanej dla działaczy TPW i SPPW;

Program spotkania w Muzeum Niepodległości

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu przez świadków historii;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 18.30

Fakultatywna, autokarowa wycieczka historyczno – edukacyjna z przewodnikami TPW, szlakiem wypędzenia z naszego miasta jego mieszkańców po „**zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie**” do b. obozu przejściowego DULAG 121 w Pruszkowie.

18.30 –19.00

podsumowanie imprezy **na Cmentarzu Powstańców Warszawy** przy POMNIKU – MOGILE PONAD 100.000 CYWILNYCH UCZESTNIKÓW POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944.

Łącznie w temacie EXODUS odbyły się 3 sesje i 4 wizje w terenie, w których łącznie wzięło udział ok.200 osób.

Sesja nr 4 była nietypowa, gdyż wizje lokalne po raz pierwszy odbyły się z wykorzystaniem autokarów, startujących z dwóch różnych miejsc. Zdjęcia prezentowane wykonali reporterzy towarzyszący grupie wyruszającej z Muzeum Niepodległości..

z Pragi
15 sierpnia – 13 września

z Sadyby

Po zakończeniu działań wojсковych było w Warszawie jeszcze prawie **190 tysięcy** mieszkańców, których w dniach **2 – 7 października** wypędzono do Pruszkowa

z Bielan
12–17 września

4-7 sierpnia
z Woli;

9–14 sierpnia
Rzędz Ochoły

6–8 sierpnia
4-9 sierpnia

Najbardziej przejmującą cechą sesji poświęconej EXODUSOWI mieszkańców stolicy była wymowa liczb.

EPILOG
EPILOGUE

Teniz są dwie Wa
Rtina nieludowa i
Dziw. Sierpnia, 1944
Nie trzeba się tuś Wsz
wielki wstępnie wstępnie
Teniz. Sierpnia, 1944

650 tys.
przechodzą przez Długie Szosy

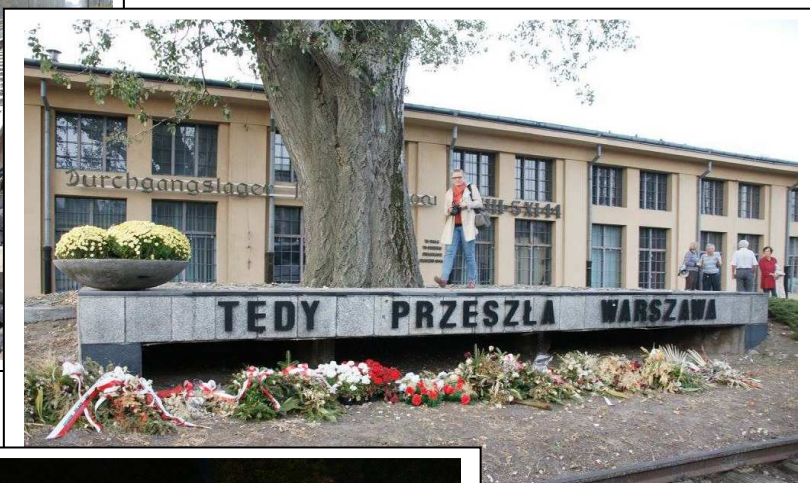
350 tys.
walczy w getcie

150 tys.
przechodzą przez Długie Szosy do Rzeszy

100 tys.
przechodzą przez Długie Szosy do Rzeszy

60 tys.
walczy w getcie

W Pruszkowie, oraz pod pomnikiem „Polegli-Niepokonani” zapaliliśmy znicze

ponad 20 TON ludzkich prochów

Przedstawiamy naszych Świadków Historii

Irma Mierosławska – warszawianka urodzona na Starym Żoliborzu. Powstanie przeżyła w wieku 12 lat, w piwnicy domu przy ulicy Niegolewskiego. Ostrzał prowadzony przez Niemców od strony dworca Gdańskiego zmuszał do ukrywania się. Po powstaniu z ostatnimi mieszkańcami Żoliborza 4 X 1944 r. pędzona do Pruszkowa wzdłuż torów koło dworca Zachodniego. Z uwagi na przepełnienie obozu w Pruszkowie, załadowana do pociągu w Ursusie i wywieziona do GG. Do końca wojny przebywała we dworze I rządze koło Koniecpola. Po wyzwoleniu powróciła do

Warszawy. Dom ocalał, jednak mieszkanie zostało doszczętnie ograbione. Książki ukradzione z jej domu widywała u handlarzy na straganach. Była uczennicą znanego liceum im. Sempołowskiej przy pl. Inwalidów. Przez 4 miesiące siedziała w więzieniu aresztowana przez NKWD.

Stanisław Gruca urodzony w szpitalu na ul. Karowej, mieszkał na Powiślu przy ul. Źródłowej. Powstanie zastało go z bratem Jerzym, członkiem Szarych Szeregów, w Śródmieściu. Zostali łącznikami. Razem wykonywali zadania obserwacji transportów. Mieli 11 i 13 lat. Po tygodniu wrócili na Powiśle. 8 sierpnia Niemcy spędzili ludzi na Rynek Mariensztacki i pognali przez Bednarską, Ogród Saski. W Saskim miała miejsce strzelanina pomiędzy powstańcami, a Niemcami, którzy użyli

wypędzonych, jako żywe tarcze. Jeden z Niemców strzelał z karabinu wspartego na ramieniu jego starszego brata Jerzego. W kolumnie byli ranni. Przy Hali Mirowskiej rozstrzeliwano. Mijali stopy do spalania. Na ul. Bema przeżyli chwile grozy, sądząc, że zostaną rozstrzelani. Jednak poszli dalej i pociągiem z Zachodniego dojechali do Pruszkowa. Gnani ze stacji do obozu, przechodząc koło domu z napisem „Fryzjer”, zostali wciągnięci i posadzeni na fotelach jak do strzyżenia. Ta zaskakująca, błyskawiczna akcja uratowała ich (jego z bratem i mamą) od wywózki. EKD dojechali do Walendowa, gdzie u sióstr zakonnych doczekali końca wojny.. Po wojnie długą, okrężną drogą przez Kraków wrócili do Warszawy. W 1950 r. aresztowany przez UB, wraz z całym zastępem 17 harcerzy, skazany został na 11 lat więzienia z art. 86 KKWP za rzekome działania w celu obalenia ustroju. Po sfalszowaniu metryki sądzony był jak dorosły, mimo, że miał 16 lat. Przesiedział 2 lata. Ułaskawiony dzięki Bierutowi, który w ten sposób zrewanżował się za pomoc lekarską, jakiej jego stryj, znany chirurg, udzielił osobie ważnej dla Bieruta. Już w więzieniu, leżąc na gołej ziemi postanowił, że zostanie prawnikiem, by sędzić wszystkich, którzy nadużywając prawa krzywdzili w okresie powojennym rzesze niewinnych ludzi. Nie bez trudności na kolejnych stopniach edukacji, udało się to postanowienie zrealizować częściowo. Skończył prawo na UW został adwokatem, choć chciał zostać sędzią.

Sesja nr **5**

Celem piątego spotkania pt. **TERROR**, które odbyło się w dniu 8.listopada, było uświadomienie sobie jak w powojennej Warszawie, w ilu miejscach szalała NKWD i jej agenda **SMIERSZ** („Śmierć szpiegom” – czyli nam); Na wizji terenowej pokazaliśmy miejsca po ich katowniach i obozach; byliśmy w Wawrze, Rembertowie, na Strzeleckiej, Namysłowskiej, oraz we Włochach. Szczególnie ta ostatnia katownia NKWD i Informacji Wojskowej wywarła na uczestnikach niezatarte wrażenie; wizyta w tym prywatnie utrzymywanym Muzeum w willi Jasny Dom była wstrząsająca i wzruszająca, dlatego wydaliśmy ten Zeszyt ponownie i rozdali na zebraniu TPW w dniu 13 stycznia 2015 r.

Program spotkania

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu przez świadków historii;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 17.30

Fakultatywna, autokarowa wycieczka historyczno – edukacyjna z przewodnikami TPW, szlakiem ważniejszych miejsc kaźni mieszkańców Warszawy (miejsce ZBRODNI WAWERSKIEJ, dawne siedziby NKWD i UB, d. obóz NKWD w Rembertowie, pomniki i tablice pamięci).

17.30 –18.30

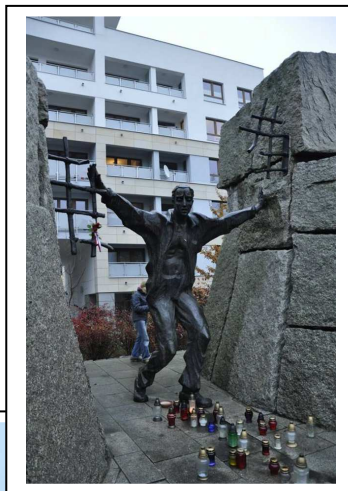
podsumowanie imprezy w **piwnicach JASNEGO DOMU** we Włochach, dawnej tajnej katowni NKWD. Spotkanie z niezwykłymi opiekunami tego miejsca,

ok. 19,00 powrót na plac Bankowy.

W SPOTKANIU wzięło udział 117 osób.

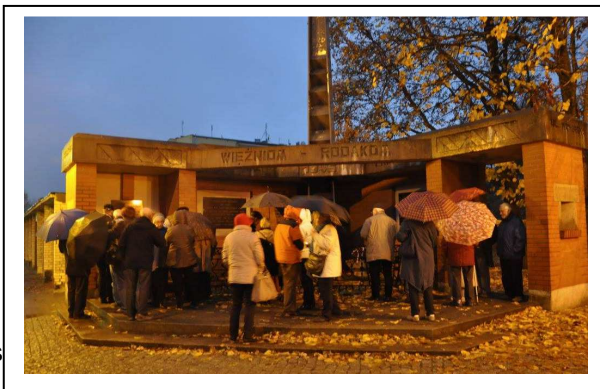

Augustyn Dobiecki i współprowadzący sesję Marlena Piekarska-Olszówka, oraz Stanisław Gruca; na ekranie Willa Jasny Dom

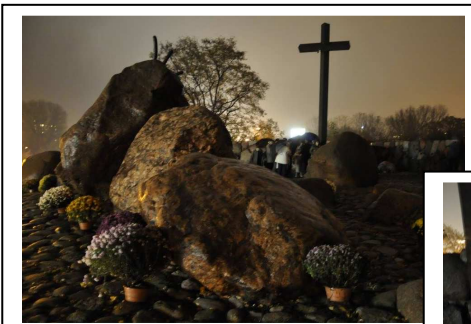
Nasze autokary na ul. Namysłowskiej

Rembertów – tu w fabryce Pociś

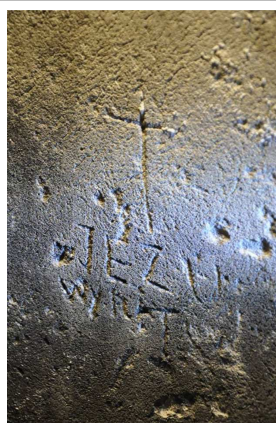
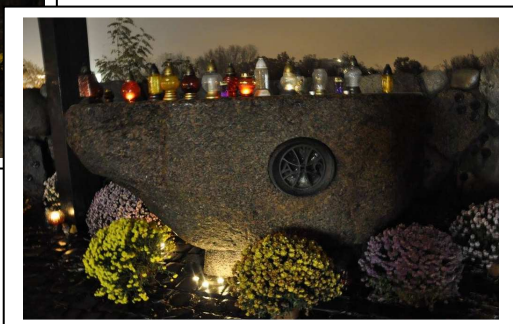

Miejsce zbrodni hitlerowskiej
W Wawrze 27 grudnia 1939

Pomnik ofiar PRL na Służewie

Marlena Piekarska-Olszówka (z lewej)
oprowadza po piwnicach willi „Jasny Dom”

Przedstawiamy naszych Świadków Historii

Wojciech Suchorzewski – urodzony warszawiak. Jako 11-latek w czasie Powstania mieszkał na Targówku w budynku blisko nastawni kolejowej. Po wyparciu Niemców z Pragi (14 września 1944) był on pod ostrzałem artylerii niemieckiej. Zmusiło to mieszkańców do przeniesienia się do piwnic. W każdej z nich koczowały 3-4 rodziny. Trwało to 4 miesiące. Już drugiego dnia po wygnaniu Niemców (18 stycznia) przeszedł po lodzie Wisłę i obejrzał zniszczone

Stare Miasto i Krakowskie Przedmieście. Brał udział w pracach społecznych – odgruzowania i in.

Jest absolwentem Politechniki Warszawskiej, specjalistą w dziedzinie komunikacji i drogownictwa. Po studiach rozpoczął pracę naukową, którą łączy z działalnością praktyczną (projektowanie, planowanie). Pierwszy Jego projekt to Bulwar Praski (1957).

Brał aktywny udział w pracach i projektach UNDP, OECD, ECMT, Banku Światowego, EBOR i Komisji Europejskiej. Ponad 5 lat (1981-1986) pracował w agencji ONZ ds. miast - Habitat.

Współautor polityki komunikacyjnej Warszawy (1995), Polityki Transportowej Państwa (2005), i Strategii Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy (2009).

Członek Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej m.st. Warszawy (3-cia kadencja). Ma w dorobku m.in. ponad 300 publikacji i referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Przedstawiamy Organizatorów

Elżbieta Zatorowska – warszawianka, historyk sztuki po Uniwersytecie Warszawskim, varsavianista, wieloletni przewodnik miejski i pilot wycieczek, jako organizator kursów wychowała pokolenia przewodników warszawskich. Działacz i członek Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy. Przewodnicząca Komisji Szkoleniowej TPW. Prezes Oddziału Akademickiego. Ostatnie lata poświęca również pracy pedagogicznej. Zorganizowała i prowadzi już trzeci rok

Wolny Uniwersytet Ursynowa, na którym propaguje wiedzę o sztuce i varsavianistykę. Jej pasją jest turystyka. Ze swoimi studentami-seniorami przemierza tysiące kilometrów na dziesiątkach wycieczek w kraju i za granicą, które organizuje i realizuje.

W Programie „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944” sprawowała funkcję GŁÓWNEGO ORGANIZATORA IMPREZ, tj. sesji, spacerów i wycieczek.

Sesja nr **6**

Na szóstym SPOTKANIU pt. **110 DNI ZAGŁADY** – przedstawiliśmy świadectwo zamordowania miasta po „zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie”, kiedy to Niemcy po wypędzeniu nas, zostali tu sami, aby przez 3,5 miesiąca mścić się na naszych muzeach, pomnikach, pałacach i domach mieszkalnych, przedtem je okradając. Wizja terenowa była tego dnia poświęcona warszawskim bibliotekom. Odwiedziliśmy starą BUW i tzw. budynek pomuzealny ze wspaniałą galerią kopii rzeźb antycznych. Byliśmy także z przewodnikami TPW przed Biblioteką Narodową na pl. Krasińskich oraz na ul. Okólnik przed zrujnowaną Biblioteką Ordynacji Krasińskich.

Program spotkania

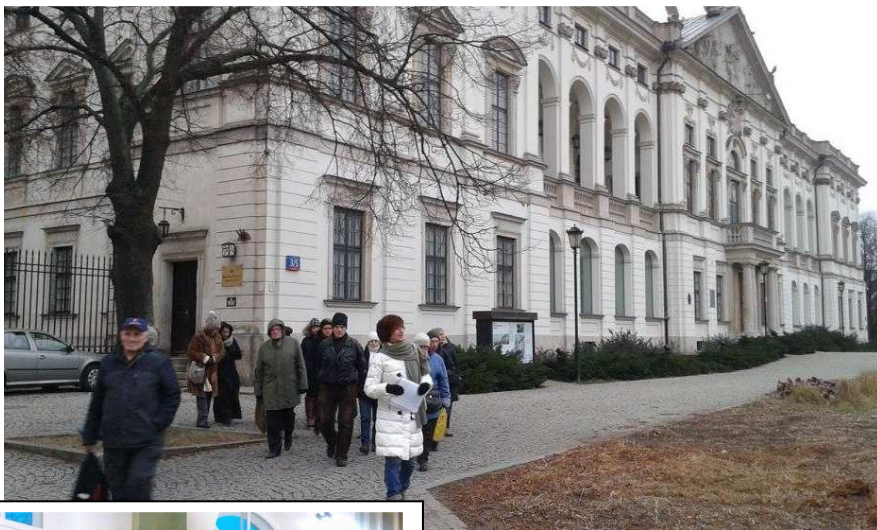
13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu ;
- medialna ilustracja tematu;

14.30– 17.30

Spacer z przewodnikami TPW „SZLAKIEM POPIOŁÓW” (Pałac Rzeczypospolitej, stara Biblioteka Uniwersytecka, Biblioteka Ordynacji Krasińskich). Zakończenie spaceru na rogu ulic Foksal i Kopernika, przed kultowym lokalem KAMERALNA.

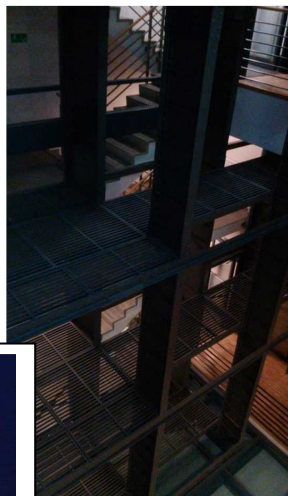
W SPOTKANIU wzięło udział 110 osób.

Grażyna Pielą przy Bibliotece Narodowej w dawnym pałacu Krasieńskich

Ponizej: Sala Kolumnowa w Instytucie Historycznym (Dawny budynek pomuzealny), w którym mieści się unikalna kolekcja odlewów gipsowych najwspanialszych dzieł rzeźbiarzy, m.in. Pieta Michała Anioła

Gmach dawnej Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego; zachowany, historyczny ruszt biblioteczny, oraz nowa aula urządzona po przeniesieniu zbiorów do nowej Biblioteki UW.

Przedstawiamy Organizatorów

Głównym Organizatorem i Realizatorem Programu: „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944” był ZARZĄD GŁÓWNY Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, a w jego imieniu KOMISJA SZKOLENIOWA, KOMISJA INŻYNIERII KOMUNIKACYJNEJ oraz ODDZIAŁ AKADEMICKI i Zarząd ODDZIAŁU KORT.

Realizacja Programu przebiegła w ścisłej współpracy ze STOWARZYSZENIEM PAMIĘCI POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944 r.

Najważniejszym współorganizatorem stało się MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI, które użyczyło nam swoją salę i środki medialnego przekazu oraz zapewniło udział Kustosza, pana Michała RYBAKA.

Współorganizatorami były też muzea: PAWIAKA, DULAGU 121 oraz, co cenimy sobie najbardziej – prywatne muzeum b. katowni NKWD i GZI Fundacji „Willa JASNY DOM” w warszawskich Włochach.

Niewdzięczną rolę porządkową z zadaniem witania Państwa przed Muzeum pełnili członkowie Oddziału Akademickiego. Między innymi wręczali Wam kolejne ZESZYTY PROBLEMOWE TPW, opracowywane oddzielnie na każdą z SESJI. Zeszyty te pisane i składane przez Autora Programu – były, zawsze na czas, powielane przez Firmę COMPILOT p. Pawła Kucharczyka – członka wspierającego TPW.

Od lewej: Michał Rybak-Muzeum Niepodległości, Marlena Piekarska-Olszówka-Fundacja Jasny Dom, Stanisław Gruca, Beata Michalec-TPW, Jolanta Piekarska-Fundacja Jasny Dom, Augustyn Dobiecki- SPPW 1944

Sesja nr **7**

JAK FENIX Z POPIOŁÓW, z powrotem powstało nasze miasto po próbie unicestwienia go przez Niemców.

Na sesji, w prezentacji i zeszytce przypomnieliśmy o pierwszych powrotach, pierwszych dniach radości i o spontanicznej odbudowie naszego życia wśród ruin MIASTA NIEUJARZMIONEGO;

Na sesji, którą poprowadził prof. Wojciech SUCHORZEWSKI, ŚWIADEK HISTORII tamtych dni – poznaliśmy fascynujące informacje o tajemnicach kierowania odbudową Stolicy.

To ostatnie spotkanie w serii, kończące Program, celowo zaplanowano na dzień 17 stycznia 2015 r., czyli na siedemdziesiątą rocznicę wygonienia z Warszawy niemieckiego okupanta.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WAR

Program
„LUDNOŚĆ CYWILNA W POWSTANIU WARSZAWSKIM 1944”

**WARSZAWA ODRODZIŁA SIĘ
JAK FENIX
Z POPIOŁÓW**

Stowarzyszenie
Pamięci

Powstania
Warszawskiego
1944

Warszawa * Muzeum Niepodległości * 17 stycznia 2015r.

FENIX to złotopiór mityczny ptak, uznawany za symbol Słońca oraz wiecznego odradzania się życia, który, jak to głosi prehistoryczna legenda egipska, co kilkaset lat przylatywał, aby zginąć w płomieniach, a następnie odrodzić się do nowego życia wspanialszym i piękniejszym.

Program spotkania

13.00 – spotkanie w Sali Muzeum Niepodległości (al. Solidarności 62):

- przywitanie uczestników przez Organizatorów;
- wprowadzenie do tematu;
- prelekcja prof. Wojciecha SUCHORZEWSKIEGO
- medialna ilustracja tematów;

14.30– 17.30

Spacer z przewodnikami TPW wokół Placu Teatralnego

W SPOTKANIU wzięło udział około 130 osób.

Prof. W. Suchorzewski
na Sesji nr 7

Z tak ogromnych ruin
podnoszono Warszawę

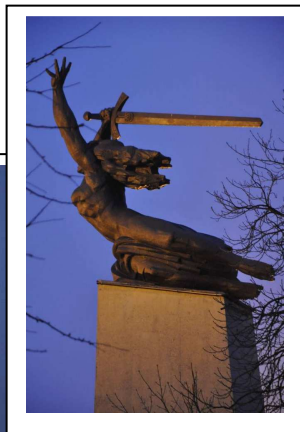
Elżbieta Zatorowska, Wojciech
Suchorzewski i Maria Kamińska

Franciszek Trynka
plac Bankowy Wczoraj i Dziś

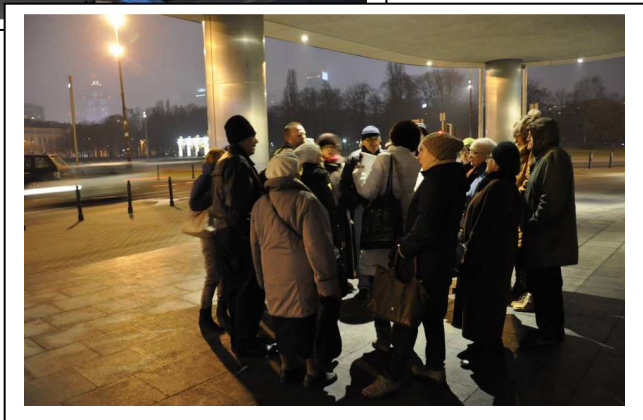

Grażyna Piela
Warszawa, której nie ma

Podczas tego spaceru
pokazywaliśmy jak bar-
dzo Warszawa dzisiejsza
różni się od tej z przed
wojny

Plac Saski - Plac Piłsudskiego
Miejsce to samo, ale nie takie samo

Fundacja WILLA JASNY DOM

Fundacja „WILLA JASNY DOM” została powołana w styczniu 2013 roku. Jest organizacją pozarządową powołaną i prowadzoną by działać na rzecz kultury i krzewienia świadomości historycznej Warszawiaków. Jednak podstawowym jej celem jest

upamiętnienie i ochrona miejsca pamięci narodowej, jakim bez wątpienia jest kamienica położona przy **ul. Świerszcza 2 w warszawskich Włochach**.

Przedmiotowy budynek, w okresie od lutego do października 1945 roku był pierwszą warszawską siedzibą Głównego Zarządu Informacji Naczelnego Dowództwa Ludowego Wojska Polskiego. W jego piwnicach urządzono cele więzienne, a na wyższych kondygnacjach znajdowały się pokoje przesłuchań i biura. Według historyków Instytutu Pamięi Narodowej w okresie istnienia aresztu przeszło przez budynek do tysiąca aresztowanych.

Do dziś na ceglanych ścianach zachowały się napisy, kalendarze kreskowe oraz drzwi z wyciętymi charakterystycznymi judaszami. Błagalne wołania: „Matko Boża Opiekunko Nasza Wyratuj” oraz „Jezu wyratuj” wraz z wrytym nad nim krzyżem, świadczą o nieludzkich warunkach i okrutnym traktowaniu więźniów przez aparat władzy komunistycznej.

Ogrom krzywd wyrządzonych w „Jasnym Domu” zobowiązuje nas do pamięci o jego ofiarach i godnego upamiętnienia miejsca pamięci narodowej, jakim bez wątpienia są pomieszczenia, w tym głównie piwnice „Jasnego Domu”. Dlatego założyliśmy rodzinną Fundację i zapraszamy wszystkich czytających te słowa do odwiedzenia tego jedyne w swoim rodzaju muzeum terroru NKWD, UB i GZI, zwłaszcza, że inne podobne miejsca, są na terenie Warszawy stopniowo resetowane sposobem podobnym do ostatnio bezmyślnie zniszczonych piwnic w głównej warszawskiej kwaterze NKWD przy ulicy Strzeleckiej 8 na warszawskiej Pradze.

Piwnice można zwiedzać po skontaktowaniu się z Fundacją "Willa Jasny Dom".

www.willajasnydom.pl oraz

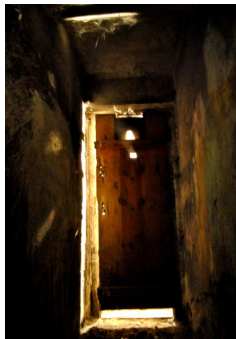
<https://www.facebook.com/pages/Fundacja-Willa-Jasny-Dom/1419074854970756?ref=hl>

Osoba do kontaktu:

Marlena Piekarska-Olszówka

– Prezes Fundacji WJD

Tel. 532-423-657

STOWARZYSZENIE PAMIĘCI POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944

powstało w 2004 r. www.sppw1944.org

Celem SPPW 1944 jest kontynuowanie patriotycznych tradycji narodowych, a w szczególności kultywowanie pamięci bohaterskiego zrywu powstańczego 1944 roku.

Swe działania kieruje głównie do młodzieży. Cele statutowe realizowane są poprzez permanentne działania w kilku obszarach. Między innymi:

- systematycznie prowadzone są spotkania z młodzieżą szkolną ze szkół, które wyraziły chęć współpracy ze stowarzyszeniem;
- od lat w sali im. J. Nowaka-Jeziorańskiego w Muzeum Powstania w **każdą trzecią sobotę miesiąca** odbywają się, organizowane przez SPPW 1944, **spotkania z kombatantami Powstania Warszawskiego**. W spotkaniach tych powinna uczestniczyć młodzież szkolna, dla której byłby to kontakt z żywą historią;
- organizowane są przez stowarzyszenie konkursy recytatorskie i plastyczne dla młodzieży szkół warszawskich związane z tematyką powstania;
- w przypadku konkretnych inicjatyw podejmowanych przez konkretne szkoły **istnieje możliwość organizacji rajdów lub wycieczek** związanych z tematyką powstania.

Zapraszamy do nawiązania z nami aktywnej współpracy .

Maciej Janaszek- Seydlitz
prezes.

Osoby kontaktowe ze strony Stowarzyszenia:

- Maciej Janaszek- Seydlitz – prezes; tel.: 668-842-802, mail: maciej.janaszek@wp.pl
- Maciej Białecki – v-prezes, tel.: 604-050-232

Towarzystwo Przyjaciół Warszawy

Do I wojny światowej Warszawa była ważną rosyjską twierdzą, otoczoną pierścieniem terenów fortecznych ze ściśle reglamentowanym prawem zabudowy i ingerencji w istniejący „naturalny” układ przestrzenny. Dnia 8 kwietnia 1916 r. m.in. na skutek działalności różnego rodzaju organizacji społecznych (w tym także towarzystw przyjaciół dzielnic) - administracyjny obszar Warszawy został zwiększony z niespełna 3300 ha do około 11500 ha, tj. o ponad 8200 ha. Na przyłączonych obszarach łącznie żyło - przeważnie w drewnianej zabudowie (80%) - ok. 100 tyś. ludzi pozbawionych elementarnej infrastruktury miejskiej. Powstające na przełomie 1915 i 1916 r. towarzystwa przyjaciół poszczególnych dzielnic, czyli dawnych podmiejskich osad włączonych do miasta, przede wszystkim dbały o poprawę warunków bytowania. Stowarzyszenia brały na siebie obowiązki samorządowych reprezentacji mieszkańców, przyczyniając się do jednocześnie do integracji społeczności lokalnych.

Na początku lat 30. ubiegłego wieku było 19 tego typu organizacji zrzeszonych w Związku Stowarzyszeń Przyjaciół Wielkiej Warszawy. W lewobrzeżnej części Warszawy działały towarzystwa: Przyjaciół Woli; Przyjaciół Mokotowa; Przyjaciół Dzielnicy Ochota, Czyste, Rakowiec; Przyjaciół Dzielnicy Koło; Przyjaciół Powązek i Okolic; Przyjaciół Miasta Ogrodu Czerniakowa; Przyjaciół Belwederu, Czerniakowa, Sielc i Siekierk; Przyjaciół Marymontu, Bielani i Okolic; Przyjaciół Młocin; Przyjaciół Śródmieścia od 1927 roku Towarzystwo Przyjaciół Żoliborza. Zaś w prawobrzeżnej części Warszawy działały towarzystwa: Przyjaciół Pragi (od 1915 roku); Przyjaciół Grochowa (sztandar z 1916 r. zachował się do naszych dni i jest niemalże relikwią TPW); Przyjaciół Saskiej Kępy, Goławia i Kamionka (wyodrębnione z 1928 r. z Towarzystwa Przyjaciół Grochowa); Przyjaciół Nowego Bródna; Miłośników Przedmieścia Targówek; Przyjaciół Pelcowizny i Przyjaciół Michałowa na Pradze.

W Niepodległej Polsce stowarzyszenia przyjaciół dzielnic aktywnie włączały się w dyskusje o planach zagospodarowania przyłączonych obszarów, a nawet podejmowały się roli „inwestora zastępczego” przy realizacji inwestycji miejskich, czego dobrym przykładem jest budowa alei Waszyngtona. Arteria ta zrealizowana została przez Magistrat przy ogromnym udziale Towarzystwa Przyjaciół Grochowa. Podobnie było przy budowie i urządzeniu Parku Sowińskiego na Woli i Placu Wilsona na Żoliborzu.

Po II wojnie światowej stowarzyszenia przyjaciół dzielnic, mające niewątpliwie mieszczański i niepodległościowy rodowód, były bardzo źle widziane przez komunistyczne władze, które nie dopuściły do ich odrodzenia. Trzeba było dopiero polskiego „Października '56”, aby podobna inicjatywa mogła być zaakceptowana. W 1956 r. władze wyraziły zgodę na rejestrację Towarzystwa Przyjaciół Starej Warszawy, którego prezesem został Karol Czampe.

18. marca 1963 r. profesor Stanisław Lorentz wraz z grupą wybitnych osobistości świata kultury i nauki, m.in.: Stanisławem Herbstem, Aleksandrem Gieysztozem, Januszem Durko, Zygmuntem Skibniewskim Antonim³⁴

Słonimskim, Elżbietą Barszczewską, Kazimierzem Rudzkiem, Andrzejem Zahorskim, Eugeniuszem Szwankowskim i Julianem Kulskim, przedwojennym wiceprezydentem Warszawy - powołuje do życia Towarzystwo Przyjaciół Warszawy i zostaje jego Prezesem przez 28 lat. TPW było organizatorem dużej liczby sesji warszawianistycznych, po których ukazywały się materiały drukowane, stanowiące istotny dorobek w badaniach nad dziejami naszego miasta. Z Towarzystwem współpracowali najwybitniejsi ówczesni historycy, architekci i literaci. Profesor Stanisław Lorentz był głównym inicjatorem odbudowy Zamku Królewskiego, na co komunistyczne władze wyraziły zgodę dopiero 20-go stycznia 1971 r. Towarzystwo było też jedną z najbardziej aktywnych organizacji społecznych, związanych z jego odbudową. W akcjach społecznych członkowie TPW zebrali ponad 11 mln. zł. A z własnych składek TPW zakupiło i podarowało Zamkowi XVI-wieczny arras flamandzki, który można podziwiać zwiedzając Zamek Królewski w Warszawie.

W 1969 r TPW utworzyło pięcioletnie studium wiedzy o Warszawie dla dzieci i młodzieży, które funkcjonuje do dnia dzisiejszego i jest pięknym przykładem działalności członków Towarzystwa na rzecz Warszawy i jej mieszkańców. Towarzystwo jest także kontynuatorem przedwojennego konkursu "Warszawa w kwiatach i zieleni", do którego każdego roku zgłaszanych jest ok. tysiąca obiektów.

Towarzystwo zainicjowało niezliczoną liczbę działań na rzecz miasta, jego rozbudowy, upiększania. Opłakany stan zabytków w Warszawie wymagał od Towarzystwa podjęcia energicznych działań, co zaowocowało ochroną dóbr jak Karczma Wawerska, Olszynka Grochowska czy Rogatki Grochowskie. Członkowie TPW zdecydowanie wystąpili w obronie niektórych szczególnie zagrożonych obiektów, jak Walcownia Metali „Warszawa” (dawniej Norblin), kamienica przy ulicy Polnej 38 i 40. Wystosowali również apel do władz miasta o szybkie zakończenie przewlekających się remontów Karczmy Powsińskiej przy ulicy Przyczółkowej 137, domu przy alei I Armii WP 9, „śniadalni” przy Koziej i siedziby STS (dawniej łoży masońskiej) przy Świerczewskiego 79, dziś Solidarności. Apelowali także o zaprzestanie deformowania zabytkowej architektury okresu 20-lecia międzywojennego, zwłaszcza na Żoliborzu.

Towarzystwo Przyjaciół Warszawy wywalczyło m.in. utworzenie w kamienicy przy Polnej 40 Muzeum Marii Dąbrowskiej, przywrócenie zniszczonej przy pomniku Adama Mickiewicza, powstanie Muzeum Woli, powstanie na placu Bankowym Pomnika Juliusza Słowackiego. Od lat Towarzystwo jest inicjatorem fundowania pamiątkowych tablic dokumentujących dokonania i tradycje.

Od 2005 roku Towarzystwo Przyjaciół Warszawy jest członkiem międzynarodowej organizacji o nazwie Europa Nostra, zajmującej się ochroną dziedzictwa kultury europejskiej.

Beata MICHAŁEC
Prezes Zarządu Głównego
Towarzystwa Przyjaciół Warszawy

Klub Organizatorów Ruchu Turystycznego TPW **(Oddział KORT Towarzystwa Przyjaciół Warszawy)** Ruszajcie z nami poznawać Warszawę!

Oddział KORT – Klub Organizatorów Ruchu Turystycznego, założony przez wychowanków Elżbiety Zatorowskiej, istnieje od 2008 r. Kilka lat działalności KORT-u zaowocowało wieloma nowymi inicjatywami turystycznymi. Można dziś powiedzieć, że członkowie oddziału KORT byli wyzwalaczami nowej energii, którzy w sytuacji rozkwitu zainteresowania Warszawą i historią miasta odpowiedzieli nie tylko na „modę na Warszawę”, lecz także zabierają głos w dyskusjach nt. bieżących problemów stolicy. Członkowie KORT-u realizują przede wszystkim działania statutowe – szerzą wiedzę o Warszawie podczas weekendowych spacerów z przewodnikami lub w Salonie Przewodnickim, w Restauracji Honoratka, ul. Miodowa 14. Warto podkreślić, że udział w wydarzeniach jest bezpłatny. Oprócz standardowych imprez – spacerków i salonów – KORT przygotowuje także wydarzenia uświetniające rocznice historyczne oraz bierze udział w dużych imprezach miejskich. Sukcesem okazał się spektakularny spacer w kostiumach historycznych po Starym Mieście w 60-tą rocznicę odbudowy Starówki. Wielkim zainteresowaniem cieszą się spacer organizowane przez Dzielnicę Śródmieście do prowadzenia których zapraszani są także przewodnicy zrzeszeni w oddziale. KORT zaznacza swój udział w Majówce na Skarpie (Święto Skarpy), w Święcie Wisły oraz w Festiwalu Twórczości Mirona Białoszewskiego – „Mirony”. Ważnym elementem edukacyjnym są gry miejskie, w których uczestniczyć mogą całe rodziny. W ubiegłym roku zorganizowane były dwie gry: „To nie bлага, to Praga” i „Gdzie jest ucho od śledzia?”. Pomysłodawcami gier są młodzi członkowie oddziału, dla których przynależność do stowarzyszenia daje możliwości realizowania ciekawych projektów varsavianistycznych, w tym doskonalenia warsztatu przewodnickiego.

Wśród organizacji i stowarzyszeń, z którymi współpracuje oddział KORT są: Stołeczne Biuro Turystyki, Wspólnota Polska, Projekt historyczno – kostiumowy „Epoki Warszawy”, Fundacja „Culture-Shock”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

Jesteśmy otwarci na współpracę z Uniwersytetami Dziecięcymi, Uniwersytetami Trzeciego Wieku oraz ze szkołami, które chcą uzyskać certyfikat szkoły varsavianistycznej. Jeśli znacie Państwo historię, o której warto opowiedzieć innym skontaktujcie się z nami. Chętnie ją poznamy, przeszkolimy naszych przewodników, żeby przekazywali ją dalej.

Program na kolejne miesiące publikujemy na: www.tpw.waw.pl

Polubcie nas na Facebooku! Zapewni to Państwu bieżący dostęp do aktualnych informacji o programie oraz do fotoreportaży z wydarzeń Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

Szanowni Państwo! Spacerkiem, rowerem, statkiem, w Salonie Przewodnickim - ruszajcie z nami poznawać Warszawę!

Zapraszamy serdecznie na najbliższe wydarzenia:

W Programie „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944” członkowie Zarządu KORT współpracowali z organizatorami Programu m.in. wykonując dokumentację fotograficzną, oraz publikując relacje w Internecie.

Maria KAMIŃSKA
Prezes Oddziału KORT TPW

Oddział Akademicki Towarzystwa Przyjaciół Warszawy

Oddział Akademicki TPW został założony w końcu XX w. przez studentów Uniwersytetu Warszawskiego, z myślą o pracy w środowisku akademickim Warszawy. Z biegiem lat rozszerzono działalność o członków Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Obecnie Oddział realizuje zadania wynikające z potrzeb tej grupy ludzi, co jest najlepszym dowodem na to, że poznawanie miasta, jego historii i zabytków, nie zależy od wieku.

Znaczącym przedsięwzięciem w życiu Oddziału był udział w obchodach 60-lecia Starówki, które miało miejsce w lipcu 2013 roku.

W Programie „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944” członkowie Oddziału pełnili rolę głównych organizatorów wszystkich imprez. Pod kierunkiem swojego prezesa, mgr Elżbiety Zatorowskiej wspierali aktywnie realizację sesji i wizji terenowych. Szczególnym zaangażowaniem wykazali się przewodnicy Oddziału Grażyna Pielą i Franciszek Trynka, którzy społecznie poprowadzili po 5 spacerów i po dwie wycieczki autokarowe, obsługując łącznie ponad 500 osób.

Za realizację Programu przewodnicy zostali uhonorowani przez ZG TPW odznakami im. Krystyny Krahełskiej, a członkowie Oddziału okolicznościowymi dyplomami.

Za pomoc i pracę społeczną przy realizacji Programu wszystkim zaangażowanym członkom Oddziału Akademickiego, oraz KORT serdecznie dziękuję.

Autor Programu
Augustyn DOBIECKI
Członek Prezydium ZG TPW

Organizatorzy i realizatorzy Programu

A oto niektórzy z nich:

Na wszystkich Sesjach Muzeum Niepodległości reprezentował pan:

Michał RYBAK – kustosz, znakomicie pełniący rolę gospodarza. Otwierał każdą z Sesji, a wykładowcom służył pomocą organizacyjną, oraz techniczną przy obsłudze urządzeń audio-wizualnych. Uczestników zapraszał na kolejne imprezy organizowane przez Muzeum.

Prywatne Muzeum Fundacji „Willa Jasny Dom”, którego podstawowym celem jest upamiętnienie i ochrona miejsca pamięci narodowej we własnym domu przy ul. Świerszcza 2 – powstało dzięki niesłychanemu zaangażowaniu i uporowi dwóch pań i ich rodzin.

Marlena PIEKARSKA - OLSZÓWKA wraz z mamą **Jolanta PIEKARSKA** mieszka w Włochach przy ul. Świerszcza 2, prowadzi Fundację „Willa Jasny Dom”. W roku 2000 przypadkowo natrafiły w piwnicy odzyskanego po półwieczu domu, na ślady jego ponurej historii. Z willi, będącej przed wojną

własnością Jej dziadka rodzina p. Marleny została wyrzucona w 1945 r. Dowództwo LWP przeznaczyło ją na siedzibę Informacji Wojskowej, a piwnice na cele, w których przetrzymywano więźniów. Po odzyskaniu domu i odkryciu jego historii pani Marlena działa na rzecz zachowania pamięci o tym miejscu, ponurym świadku naszej historii.

Wśród licznej rzeszy przewodników TPW w konfrontacji z Programem sprawdziło się dwoje: pani Grażyna i pan Franciszek.

Grażyna PIELA – przewodnik i pilot podczas wizji lokalnych, autorka rozdziału o Włochach w zeszycie pt. „Terror”, oraz licznych zdjęć.

Franciszek TRYNKA - przewodnik i pilot, współpraca przy przygotowaniu tras autokarowych wizji lokalnych, współpraca redakcyjna przy zeszycie nr 8, liczne zdjęcia.

Wiemy, że wspomnienia są zawsze bez wad. Czym więc by były ten zeszyt i ostatnia prezentacja bez fotografii, które wykonywane po mistrzowsku w bardzo małej części zostały wykorzystane w tym zeszycie i na 8 sesji. Prawdziwa ucztą oczekuje Was na internetowych stronach KORT-u TPW. Zajrzyjcie tam niezwłocznie.

Maria KAMIŃSKA, Agnieszka TREPKOWSKA (Prezes i Wiceprezes KORT

TPW) – przewodnicy warszawscy nowego pokolenia. Pełne entuzjazmu i życzliwości organizują i prowadzą SALONY PRZEWODNICKIE w kawiarni Honoratka (na Miodowej u Rzemieślników) oraz zgodnie z nazwą Oddziału ORGANIZUJĄ warszawiakom RUCH TURYSTYCZNY najczęściej w formie spacerów i gier miejskich.

W Programie „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944” pomagały przy organizacji oraz prowadziły obsługę reporterską sesji i wizji terenowych. Fotografie wykorzystano w tym zeszycie, a relacje z sesji i wizji zostały umieszczone na facebooku.

Żmudną i mało sympatyczną pracę polegającą na witaniu przed wejściem do Muzeum uczestników SESJI, sprzedawaniu im biletów wstępu, wręczaniu materiałów informacyjnych i doprowadzaniu do Sali – wykonali wzorowo i bez narzekań **Członkowie Oddziału Akademickiego TPW, a przede wszystkim:**

Krystyna Cichocka,
Elżbieta Czarnecka,
Małgorzata Górecka,
Teresa Kopycińska,
Teresa Marzecka
Bożena Olenderek,
Barbara Pająk,
Alicja i Marek
Sikorscy
Liliana Brochocka i
Agnieszka Skatulska

ZESZYTY PROBLEMOWE TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ WARSZAWY

Zeszyt 8 z serii „Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim 1944”:

Teksty: Beata MICHALEC, Elżbieta ZATOROWSKA, Franciszek TRYNKA, Augustyn DOBIECKI. Zdjęcia: Maria KAMIŃSKA, Agnieszka TREPKOWSKA, Franciszek TRYNKA oraz archiwum TPW. Opracowanie: Franciszek TRYNKA.
nakład 120+30 egz.

wydano nakładem CZŁONKA WSPIERAJĄCEGO TPW – firmy

COMPLIT

USŁUGI PROJEKTOWE

Warszawa ul. Poprzeczna 18K * Biuro: Józefów k. Warszawy ul. Kormoranów 34 * tel/fax 022 789 49 31

WIELOBRANŻOWE PLANOWANIE I PROJEKTOWANIE ZAGOSPODAROWANIA TERENU, DRÓG,
INFRASTRUKTURY MIEJSKIEJ, ZIELENI

Najbliższe Imprezy Oddziału KORT

Ruszajcie z nami poznawać Warszawę

Data	Temat spaceru/salonu przewodnickiego	Miejsce spotkania <i>Wstęp wolny!</i>
21.02.2015 godz. 18:00	„Życie to jest teatr!” 250 lat Melpomeny na warszawskiej scenie. <small>Międzynarodowy Dzień Przewodnika Turystycznego</small>	SPACER Skrzyżowanie ul. Królewskiej i Marszałkowskiej
26.02.2015 godz. 18:00	„Literacka legenda Łazienek Królewskich” – spotkanie z autorami książki: Anną Reichert oraz prof. Marianem Markiem Drozdowskim	Ul. Miodowa 14 – Restauracja Honoratka SALON

**Dziękujemy
Państwu
za cierpliwość,
sympatię i uwagę**

Autor Programu
mgr inż. Augustyn DOBIECKI

